

Ånge kommun

Genomlysning av VA-taxan

Uppdragsnummer: D0067455 +46105057115

Uppdragsledare: Maria Eklund, 010-505 57 77, maria.eklund@afry.com

Handläggare: Emma Nilsson Fjällström, 010-505 71 15, emma.nilssonfjallstrom@afry.com

Slutlig version rapport 2023-08-23

Rapport

Uppdragsledare
Maria Eklund

Telefon
010-505 57 77

Mobil
070-327 55 86

E-mail
maria eklund@afry.com

Datum

23/08/2023

Uppdragsnummer

D0067455

Kund

Ånge kommun

Genomlysning av VA-taxan

Rapport

Innehållsförteckning

1	Inledning och bakgrund	3
1.1	Uppdraget.....	3
1.2	Förklaringar av förkortningar och begrepp	3
1.3	Bakgrund i lagstiftningen	4
1.3.1	Kostnader och avgifter generellt	4
1.3.2	Kostnader och avgifter för dagvatten.....	5
2	Analys av nuvarande taxa	5
2.1	Analys i förhållande till lagstiftningen och Svenskt Vattens normalförslag – översikt	5
2.2	Revideringsbehov för nuvarande VA-taxa	11
2.2.1	Steg 1 – Revideringsåtgärder som kan genomföras på kort sikt.....	11
2.2.2	Steg 2 – Revideringsåtgärder som genomförs på längre sikt	13
3	Genomgång av gällande verksamhetsområden med beslut	14
3.1	Nulägesbeskrivning	14
3.2	Sammanfattning revideringsbehov verksamhetsområden.....	14
4	Genomgång av gällande ABVA.....	15
5	Jämförelse av taxenivån med andra kommuner i Norrland	15
5.1	Anläggningsavgift vid nyanslutning	15
5.1.1	Anläggningsavgift 2022 för typhus A och B.....	15
5.1.2	Tomtyteavgift i anläggningsavgiften 2021	18
5.2	Brukningavgift 2022 för typhus A och B	19
6	Analys av underlag om VA-ekonomi	21
6.1	Förvaltningsberättelser	21
6.2	Uppskattning av verksamhetens dagvattenkostnad	21
6.3	Tomtyteavgift i framtida anläggningsavgift?	22
7	Arbetsprocess för revidering av VA-taxan.....	23
7.1	Beskrivning av genomförandefaserna.....	23
7.1.1	Fas - Förberedelse/Planering	23
7.1.2	Fas - Genomförande	24

Rapport

1 Inledning och bakgrund

1.1 Uppdraget

AFRY har erhållit följande underlag från beställaren

- Beslutat VA-taxedokument för 2021 (i word-format)
- Beslutad ABVA (gällande versionen trädde i kraft 1997-01-01)
- Karta över verksamhetsområden inklusive KF-beslut för inrättande
- Ekonomiska redovisningsprinciper i form av budget 2020 samt antalsstatistik ur VA-debiteringssystemet

I uppdraget har ingått att göra följande analyser och studier samt sammanställa dem i en rapport:

- Studera och analysera hur nuvarande taxa hålls ihop med övriga styrande dokument.
- Jämföra taxan mot Svenskt Vattens normalförslag P120
- Sammanställa analys och jämförelse
- Ta fram och beskriva ett förslag till arbetsprocess för att under de kommande åren hantera de förändringar av VA-taxebestämmelserna som genomlysningen visat är önskvärda, inklusive behov av andra förändringar med koppling till detta, såsom förändrad ABVA och verksamhetsområden.

1.2 Förklaringar av förkortningar och begrepp

I denna rapport används en del förkortningar och de har nedanstående betydelse.

ABVA	Allmänna bestämmelser för vatten och avlopp
Avloppstjänster	Bortledning av spillvatten, dag- och dräneringsvatten samt vatten från begravningsplats via en allmän VA-anläggning inom verksamhetsområde
Df	Allmänna dagvattentjänsten Df, d.v.s. bortledning av dag- och dräneringsvatten från fastigheter
Dg	Allmänna dagvattentjänsten Dg, d.v.s. bortledning av dagvatten från gator och andra allmänna platser
LAV	Lagen om allmänna vattentjänster (lag 2006:412)
VA	Vatten och avlopp, d.v.s. försörjning med allmänna vatten och avloppstjänster
VO	Verksamhetsområde för allmänna vattentjänster
VO-VS	Verksamhetsområde för allmänna vattentjänster vatten och spillvatten

Rapport

VO-D	Verksamhetsområde för allmänna dagvattentjänster
VO-Df	Verksamhetsområde för allmänna dagvattentjänsten Df
VO-Dg	Verksamhetsområde för allmänna dagvattentjänsten Dg

1.3 Bakgrund i lagstiftningen

Lagen om allmänna Vattentjänster (lag 2006:412), förkortad LAV, trädde i kraft den 1 januari 2007, och ersatte 1970-års va-lag. Lagen reglerar bestämmelser för allmänna VA-anläggningar och syftar till att säkerställa vatten- och avloppsförsörjning när det behövs i ett större sammanhang med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. I lagen sägs bland annat:

- Huvudmannen är skyldig att ordna vattenförsörjning och avlopp inom beslutade verksamhetsområden.
- Huvudmannen är skyldig att låta fastighetsägare inom verksamhetsområdet bruka anläggningen om fastigheten har behov av detta och om detta behov inte kan tillgodoses bättre på annat sätt.
- Fastigheter som är avgiftsskyldiga ska betala avgifter enligt VA-taxan, oavsett om de är fysiskt anslutna till den allmänna anläggningen eller inte.
- De avgifter som huvudmannen tar ut får inte överskrida vad som behövs för att täcka nödvändiga kostnader för anläggningen.
- Avgifterna ska fördelas mellan fastigheterna efter skälig och rättvis grund.

1.3.1 Kostnader och avgifter generellt

Angående kostnader för allmänna vattentjänster står i 24 § LAV att:

”En fastighetsägare skall betala avgifter för en allmän VA-anläggning, om fastigheten”

1. finns inom VA-anläggningens verksamhetsområde och
2. med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver en vattentjänst och behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt”

Avgift kan tas ut när förbindelsepunkt upprättats och fastighetsägaren informerats om förbindelsepunktens läge. Avgift kan uttas även om vattentjänsten inte utnyttjas, t.ex. för obebyggd fastighet som enligt detaljplan är avsedd för bebyggelse.

Hur mycket VA-huvudmannen får ta ut anges i 29-30 §§ på följande sätt:

”Avgifter enligt 24-28 §§ får bestämmas som anläggningsavgifter och brukningsavgifter. Avgifternas storlek får inte överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen”.

Generellt för tjänster inom kommunal verksamhet ska självkostnadsprincipen gälla, vilket innebär att man inte ska betala mer än vad som krävs för att täcka kostnaderna för tjänsten. VA-taxan bygger på samma princip.

Rapport

1.3.2 Kostnader och avgifter för dagvatten

Innan LAV ersatte den tidigare va-lagen var det otydligt om kommuner kunde ta ut avgifter från väghållare för tjänsten att ta emot vägavgiften och leda bort det via den allmänna VA-anläggningen, men den nya lagen klargjorde att kommunerna kan ta ut avgifter för hantering av dagvatten från gator och annan allmän plats. För att kunna göra det behöver kommunerna fastställa en VA-taxa där dagvattenavgiften specificeras för såväl fastighetsägare som väghållare (och andra som underhåller allmänna platser, APH). Dessutom behöver kommunerna se över sina VA-verksamhetsområden och bestämma separata verksamhetsområden för dagvattentjänster, skilt från vatten- och spillvattentjänster.

Att inte ta betalt för dagvattentjänsten gata (Dg) är tillåtet, förutsatt att VA-verksamheten årligen visar ett underskott som motsvarar VA-verksamhetens kostnader för att leda bort dagvatten från vägar och andra allmänna platser. Om kommunen inte tar ut dagvattenavgift men inte visar underskott, eller tillräckligt stort underskott (motsvarande dagvattenkostnaden), så betyder det att man har satt för höga avgifter för vatten (V) och spillvatten (S), vilket en kund som bara har V/S-tjänst och inte dagvattentjänst skulle kunna invända mot och få prövat i domstol.

2 Analys av nuvarande taxa

Analysen av Ånges nuvarande taxa har utförts i förhållande till lagstiftningen och Svenskt Vattens normalförslag från 2022, publikation P120, i syfte att identifiera revideringsbehov som är nödvändiga eller önskvärda att göra. Arbetsprocessen för att genomföra ett större revideringsarbete av konstruktionen i VA-taxan beskrivs i den här rapporten i avsnitt 7 Arbetsprocess.

2.1 Analys i förhållande till lagstiftningen och Svenskt Vattens normalförslag – översikt

I tabellerna 1-3 summeras skillnader mellan Ånges nuvarande taxa och Svenskt Vattens normalförslag.

Tabell 1 Inledande bestämmelser, §§ 1-4

§ Nuv. taxa	Analys i korthet
Inledning	I normalförslaget finns ny text som kan läggas till, bland annat ordförklaringar och vissa förtydliganden.
1	Normalförslaget har vissa redaktionella ändringar, samt ett förtydligande att avgiftsskyldiga är både fastighetsägare (jmf §2 LAV) samt de som kan likställas med fastighetsägare (jmf §4 LAV).
2	Mindre språkliga ändringar
3.1	Normalförslaget innehåller ytterligare en lista med ordförklaringar, kring olika fastigheter och hur deras syfte påverkar deras kategorisering.

Rapport

	<p>För beteckningen bostadsfastighet inkluderas också fastigheter där lokalytan är det viktigaste sett ur användarsynpunkt (exempelvis restauranger, kontor och butiker). Detta skiljer sig mot Ånges taxa där samtliga av dessa användningsområden kategoriseras som "annan fastighet". I normalförslaget används annan fastighet som beteckning för fastigheter där den huvudsakliga verksamheten bedrivs utomhus (exempelvis återvinningsstationer, kyrkogårdar och idrottsplatser).</p> <p>Skillnaderna i kategorisering innebär också att Ånge saknar grund för debitering av fastigheter som är bebyggda men vars primära användarnyttan skapas utomhus, exempelvis parkeringsplatser, obemannade bensinstationer och idrottsplatser.</p> <p>I Ånges taxa exemplifieras med hantverk och lantbruk, som inte nämns i P120. De kan stå kvar, men i stället för Lantbruk bör det hellre stå djurstall och växthus i var sin ruta.</p>
4.1	<p>Det måste framgå i §4 med ja eller nej om huvudmannen tar ut avgifter för tjänsten Dg. Kommunen kan välja att avstå ("nej") från att ta ut avgifter för Dg, men verksamheten behöver då uppvisa ett negativt ekonomiskt resultat motsvarande kostnaderna för detta. Detta resultat täcks lämpligen av kommunala skattemedel.</p> <p>På kort sikt bör läggas till en rad i tabellen som tydliggör att avgifter för Dg inte uttas i nuläget, varken som anläggnings- eller brukningsavgift (Lägg till en rad och skriv Nej). När alla underlag har tagits fram för att införa dagvattenavgift för både Df och Dg, då justeras tabellen så det står Ja överallt.</p> <p>I raden för Df behöver "inom detaljplan" strykas för att tydliggöra att avgifter tas ut från fastigheter oavsett om de ligger inom detaljplanerat område eller ej. Det som avgör avgiftsplikten är att fastigheten ligger inom verksamhetsområdet och har behov av allmän dagvattentjänst.</p> <p>När dagvattenavgift införs även för Dg justeras texten om detaljplan och allmän platsmark så att den överensstämmer med P120 och LAV.</p>
4.2	<p>Ändringar bör göras för att förtydliga att det är först när huvudmannen informerar fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge (eller annan lämplig åtgärd gällande dagvatten fastighet) som avgiftsskyldighet inträder.</p>
4.3	<p>När dagvattentaxa Dg införs behöver bestämmelsen omformuleras till en ny §4.3 enligt normalförslaget, som behandlar att avgiftsskyldiga för tjänsten</p>

Rapport

	Dg måste informeras om detta av huvudmannen. Det ska även här läggas till att de som ordnar och underhåller allmänna platser är avgiftsskyldiga när samtliga villkor enligt LAV §27 är uppfyllda.
4.3	Ingen förändring på kort sikt, men får nytt nummer 4.4 på sikt när dagvattentaxa Dg införs.

Tabell 2 Anläggningsavgift, §§ 5 - 12

§ Nuv. taxa	Analys i korthet
5.1	<p>Delvis samma tabell, men har i normalförslaget utformats på ett nytt mer pedagogiskt och lättläst sätt. Bl.a. går det att utläsa direkt vad det kostar i kr för resp. vattentjänst (V, S, Df, Dg). I normalförslaget har det tillkommit en tabellrad för Df i de fall tjänsten Df tillhandahålls utan att förbindelsepunkt för Df har upprättats.</p> <p>Ånge saknar tomtYTEavgift i sin anläggningsavgift idag. Den finns med i både normalförslaget och i Svenskt Vattens tidigare basförslag P96, så de flesta kommuner i landet har med den i sin anläggningstaxa. Vi rekommenderar Ånge att införa den för att få bättre täckning av sina kostnader vid utbyggnad av VA.</p> <p>I samband med revidering av §3 enligt ovan behöver §5 revideras med korrekt formulering.</p>
5.2	I normalförslaget har tillkommit ny text om vad som gäller när flera fastigheter delar förbindelsepunkt, t.ex. för VA-samfälligheter. Paragrafen beskriver också hur huvudmannen har rätt att ta ut servicavgifter när en fastighet omfattas av verksamhetsområde för en ny tjänst, eller andra tillfällen när servisleddningar anläggs vid olika tidpunkter.
5.3	<p>Normalförslaget beskriver begränsningsregeln hur stor del av tomtytan som räknas med i anläggningsavgiften. Ånge bör i ett senare skede revidera taxan 5.1 till att innehålla tomtyta och då samtidigt införa begränsningsregeln i 5.3.</p> <p>Nuvarande 5.3 beskriver hur lägenhetsantalet ska bestämmas. Motsvaras av 5.4 i normalförslaget.</p> <p>SS 21054:2020 är aktuell standard för uppmätning av BTA.</p>
5.4	5.4 täcks av formuleringar i normalförslagets 5.2 och 5.5. Bör revideras till normalförslagets 5.4.
5.5	<p>Lägenhetsantal benämns bostadsenhetsantal i normalförslaget, men betyder samma sak. Handlar om om- och tillbyggnad eller rivning av hus.</p> <p>Motsvaras av 5.7 i normalförslaget.</p>

Rapport

	Skrivelsen om garage med mera skiljer Ånges taxa från normalförslaget. I sak behöver inget ändras, däremot behöver hänvisningar till andra paragrafer uppdateras för att säkerställa önskad effekt.
Ny 5.6	Om Ånge inför Tomtyteavgift i anläggningstaxan så behöver bestämmelsen 5.6 enligt normalförslaget införas. Avser utökad tomtyta.
Ny 5.7	Ny text enligt normalförslaget. Avser till- eller ombyggnad mm, se kommentar till befintlig 5.5.
Ny 5.8	Ny text enligt normalförslaget. Avser tilläggsavgift för Df som avleds till allmän anläggning utan att förbindelsepunkt har upprättats.
6	§ 6 ägnas i normalförslaget åt anläggningsavgifter för annan fastighet. Hela 6 bör revideras för att överensstämja med normalförslaget.
7.1	Normalförslaget specificerar anläggningsavgift för obebyggd fastighet. Med föreslagna ändringar i §3 påverkas tabellen i 7.1. Tabellen behöver också uppdateras i samband med att taxan för dagvatten omformuleras.
7.2	Med föreslagna ändringar i §3 påverkas tabellen i 7.1. Tabellen behöver också uppdateras i samband med att taxan för dagvatten omformuleras.
8.1	Bör omformuleras i enlighet med normalförslaget, vissa delar täcks tidigare genom förslag till ny formulering i §5.
8.2	Införlivad i 8.1 i normalförslaget.
8.3	Motsvarar 8.2 i normalförslaget. Etableringsavgiften anges direkt i kronor i stället för en procentandel av avgiften enligt 5.1a. Förutom omnumrering är ingen annan förändring nödvändig.
Ny	9 i normalförslaget avser Dagvattenavgift för de som ordnar och underhåller allmänna platser (APH). Införs på sikt i Ånge, när underlag har tagits fram. 9 föreslås reserveras för detta. Nuvarande 9 i Ånge är reserverad för eventuellt införande av indexreglering, men det rekommenderas av Svenskt Vatten att tas bort.
10	Motsvarar delvis men inte till fullo 10 i normalförslaget. Behöver ändras så texten helt motsvarar normalförslaget, som innebär att särtaxa ska införas om kostnaden avviker i beaktansvärd omfattning från vad som är normalt i Ånge kommun.

Rapport

11	Motsvarar 11.1 – 11.4 i normalförslaget. Ingen förändring är nödvändig, normalförslaget innehåller dock flera språkliga ändringar som gör texten lättare att förstå.
12	Ingen förändring är nödvändig. Även dessa stycken blir lättare att läsa med formuleringarna i normalförslaget.

Tabell 3 Brukningsavgift, §§ 13 - 19

§ Nuv. taxa	Analys i korthet
Brukningsavgifter	Rubriken Brukningsavgifter ska innehålla vilka §§ som ingår (§§13-20). Alla tabeller ändras så de antingen visar enbart inkl moms, alternativt både utan och med moms om det står så i P120.
13.1	Den enda förändring som är nödvändig innan dagvattentaxa införs är att byta ut ordet avlopp till spillvatten. Ånge saknar tomyteavgift samt vattenmätare i småhus, men det är OK. I 13.1 f) anges Rabatt/m ³ för storförbrukare som förbrukar över 5000 m ³ . Det finns inte med i normalförslaget. Det finns domslut som ställer krav på huvudmän som har den typen av rabatt i taxan, se vidare kommentar under tabellen. På kort sikt, som ett första steg, kan storleken på dagvattenavgiften tas ut genom att Df anges med en procentandel av parametrar som redan finns med i dagens taxa och därför finns i kundregistret. På lite längre sikt, när dagvattentaxa för både Df och Dg ska införas och ytunderlag för dagvattentjänster tagits fram, bör en tomytebaserad avgift för både Df och Dg införas när det gäller fastigheter, i enlighet med normalförslaget.
13.2	Motsvarar 13.7 i normalförslaget.
13.3	Saknar motsvarighet i normalförslaget. Avser hänvisning till mängdrabatt per m ³ i 13.1 f) för fastigheter som förbrukar över 5000 m ³ . 13.3 kan tas bort eftersom detta redan står i 13.1 f).
Ny	Innehållet i normalförslagets 13.2 – 13.6 och 13.8 saknar motsvarighet i befintlig taxa i Ånge. Rekommenderas att införa 13.2 – 13.8 likalydande med normalförslaget, förutsatt att de är relevanta för Ånge.
Ny	Motsvarar 14 i normalförslaget. Dagvattenavgift för de som underhåller allmänna platser (APH). Införs på sikt i Ånge, när underlag har tagits fram. Bör reserveras för detta.
14	Motsvarar 15 i normalförslaget. Förutom omnumrering är ingen annan förändring nödvändig.

Rapport

15.1	Obebyggd fastighet. Motsvarar 16 i normalförslaget, där det dock även finns en tabell. Numreras om till 16.1.
15.2	Saknar motsvarighet i normalförslaget men kan kvarstå. Numreras om till 16.2.
15.3	Saknar motsvarighet i normalförslaget. Det står "ansluten fastighet som ej brukar anläggningen" men är man ansluten är man alltid också brukare (användare). Vad som avses är att servisventilen har stängts av så fastigheten inte har någon vattenförbrukning. Ägaren kan när som helst säga till att hen vill ha vattnet påsläppt igen och har då samma nytta som alla andra fastighetsägare där servisventilen står öppen. Detta speglas inte rättvist i tabellen 15.3. För att taxan rättvist ska spegla den grundläggande nyttan som en fastighet med avstängd VA har, behöver tabellen tas bort, bestämmelsen numreras om till 16.3 och texten ändras till: 16.3 För ansluten fastighet, vars servisventil är avstängd mer än tillfälligt, betalas grundavgift och lägenhetsavgift men ingen förbrukningsavgift enligt 13.1 a) – e) under avstängningstiden.
16	Övriga avgifter. Motsvarar 17 i normalförslaget. Numreras om till 17. Avgift för sönderfrusen mätare får inte finnas i taxan om den kan anses som en straffavgift, enligt kommentarer till normalförslaget, d.v.s. överstiger huvudmannens självkostnad. Rekommenderas därför att ersätta kronbelopp med "Huvudmannens självkostnad" och då behöver inte mätarstorlek specificeras. Alternativt låta beloppen stå kvar men lägga till en asterisk * och under tabellen förklara * Huvudmannens självkostnad för mätarinköp.
17	Bör tas bort (enklaste åtgärden med hänsyn taget till föreslagna åtgärder på punkt 18 nedan).
18	Motsvarar delvis men inte till fullo 18 i normalförslaget. Behöver ändras så det helt motsvarar normalförslaget, som innebär att särtaxa kan införas i dessa situationer. I kommentarer till normalförslaget framgår att huvudmannen normalt inte kan avtala om något som strider mot det som står i taxan.
19	Formuleringen bör uppdateras, tillsammans med hänvisning till tidigare paragrafer så de stämmer.
20	Stämmer väl överens med normalförslaget.
21	Formulering om tvist bör uppdateras enligt normalförslaget.

Rapport

Kommentar till § 13.1

Mätaravgift utifrån mätarstorlek finns i Ånges brukningstaxa idag. I dokumentet "Inledande text" till Svenskt Vattens normalförslag står "Taxor med mätarstorlek som avgiftsparameter är relativt vanligt förekommande". Vidare "Detta är inte en orimlig modell, men parametern är inte optimal för att ta ut dagvattenavgift och bör kompletteras med en ytbaserad dagvattenavgift".

För flerbostadshus och jämställda fastigheter har Ånge idag utöver mätaravgift även en avgift per lägenhet och år, vilket är Svenskt Vattens normalförslag när det gäller vatten och spillvatten.

Mängdrabatt vid storförbrukning har prövats av Högsta domstolen (NJA 1981 s 640 I) och Vattenöverdomstolen (DTVa 10/95). I båda dessa domslut fastslås att mängdrabatt kan ges endast om det kan visas att huvudmannen har avsevärt lägre kostnader per producerad kubikmeter än vad taxan medger. Det framgår inte i taxan om mängdrabatten avser både vatten och spillvatten eller enbart vatten.

Mer detaljerade förklaringar och kommentarer av vissa bestämmelser utifrån analysen finns nedan i avsnitt 2.2.1

2.2 Revideringsbehov för nuvarande VA-taxa

Samtliga revideringsbehov som framkommit i analysen har kommenterats översiktligt under kapitel 2.1.

För att snabbare få till förändringar i taxan kan man välja att genomföra revideringarna stegvis utifrån hur angelägen revideringen är att genomföras.

2.2.1 Steg 1 – Revideringsåtgärder som kan genomföras på kort sikt

Av de identifierade revideringsbehoven är det ett flertal som är av enklare administrativ karaktär och handlar om anpassning av texter och begrepp i bestämmelserna. Det finns dock revideringsbehov i brukningstaxan som är angeläget att genomföra snarast för att undvika risken att taxan blir föremål för prövning i Mark- och miljödomstolen om någon kund skulle klaga. Eftersom en sådan kund med största säkerhet kommer få rätt, bör denna revidering genomföras som ett första steg i arbetet så snart som möjligt. I första steget av kan även de enklare revideringsbehoven av administrativ karaktär också åtgärdas.

Problembilden för det mest angelägna revideringsbehovet samt andra angelägna åtgärder som hör ihop med nuvarande och senaste årens taxa men som kan göras omedelbart eftersom de inte kräver ändring av taxan, beskrivs mer i detalj nedan.

I nuvarande taxa § 4 finns nedanstående tabell som visar vilka slags VA-tjänster (vatten, spillvatten, dagvatten Df) som är avgiftsbelagda idag. Det står inget i tabellen om dagvattentjänsten Dg, men eftersom det inte finns ett uttyckligt "Ja" i tabellen innebär det Nej för den tjänsten, både vad gäller anläggningsavgift och brukningsavgift.

§ 4

4.1 Avgift tas ut för nedan angivna ändamål:

Rapport

Ändamål	Anläggningsavgift	Brukningsavgift
Vattenförsörjning (V)	Ja	Ja
Spillvattenavlopp (S)	Ja	Ja
Dag- och dränvattenavlopp från fastighet inom detaljplan (Df)	Ja	Nej

Krav på att fastigheten skulle ligga inom detaljplan för att avgift för Df skulle kunna tas ut upphörde i samband med att lagen om allmänna vattentjänster trädde i kraft 2007, så det bör strykas.

AFRYs rekommendation är att tydliggöra att inga avgifter för Dg uttas tills vidare genom att lägga till en sådan rad i tabellen i §4 i taxan.

I §4 framgår tydligt att det är olika slags avgifter för å ena sidan tjänsten spillvattenavlopp (S) och å andra sidan tjänsten dag- och dränvattenavlopp (Df). Men i §§ 13 och 15 står det enbart ordet "avlopp" när man avser spillvattenavlopp. Det är nödvändigt att ändra ordet avlopp till spillvattenavlopp, så det blir tydligt att tjänsten dagvattenavlopp inte ingår i den brukningsavgift som kunden betalar för.

Ånge har valt att tills vidare inte ta ut någon brukningsavgift för bortledning av dagvatten (varken för Df eller Dg), vilket är tillåtet enligt kommunallagen som medger kommuners självbestämmande i frågan om VA-avgift ska tas ut för ett ändamål (tjänst) eller inte. För att inte komma i konflikt med vattentjänstlagen förutsätter det dock att kommunen skjuter till ett bidrag till VA-verksamheten som motsvarar den årliga kostnad (inkl. kapitalkostnad) som VA har för att leda bort dagvatten. Om kommunen i detta fall inte skjuter till ett sådant bidrag från sin skattefinansierade verksamhet, så innebär det i praktiken att för höga avgifter tas ut för vattenförsörjning och spillvatten, vilket inte är tillåtet enligt LAV § 30 sista stycket. Kommunen riskerar då att någon VA-kund klagar till Mark- och Miljödomstolen (MMD) för att få denna sak prövad och kunden skulle då sannolikt få rätt i sak. Eftersom den för höga avgiften för vatten och spillvatten inte bara drabbat den klagande kunden utan samtliga i hela kollektivet, så kommer MMD då besluta att kommunen måste återbetala för högt uttagen avgift till samtliga VA-kunder 10 år tillbaka i tiden.

Om det uppstår underskott i VA-verksamheten vissa år och sådana underskott täcks av kommunens skattefinansierade verksamhet, så kan det betraktas som ett bidrag till VA-verksamheten enligt ovan, men för att undvika risken för stämning måste underskottet som täcks varje år uppgå till minst VA-verksamhetens kostnad för att leda bort dagvatten.

För att säkerställa att lagen om allmänna vattentjänster följs, måste Ånge först göra en uppskattning av ungefär hur stor VA-verksamhetens kostnader för bortledning av dagvatten är idag samt dela upp denna kostnad mellan Df och Dg. AFRY föreslår att inledningsvis, tills dess noggrannare beräkning av dagvattenkostnaden utförts, använda schablonsiffran 12% av VA-verksamhetens totala kostnader är dagvattenkostnader. Det motsvarar mediankostnadsandelen för de 27 kommuner som studerades i SVU-rapporten Regnpengen (SVU 2017-17, tabell 6.4 i den rapporten). För att fördela den kostnaden mellan Df och Dg föreslås att inledningsvis använda schablonfördelningen Df 73%/Dg 27%, vilken baseras på AFRYs kunskaper om kommuner där dagvattenytor har kartlagts. Utifrån detta resonemang föreslår AFRY att den totala dagvattenkostnaden år 2021 uppskattas till ca 3,0 miljoner kronor per år, varav Df ca 2,2 miljoner och Dg ca 0,8 miljoner kronor per år.

Rapport

En angelägen åtgärd, som bör göras omgående och som VA inte behöver vänta med tills nästa taxerevidering, är att informera kommunstyrelsen och kommunledningen om att ett skattefinansierat bidrag måste skjutas till VA-verksamheten för att kompensera för att brukningsavgift för dagvattentjänster inte kan tas ut enligt taxan. För 2021 har den skattefinansierade budgeten redan bidragit med ca 1,5 miljoner kr genom att täcka upp underskott i VA-verksamheten det året. Ytterligare ca 1,5 miljoner kr behöver tillskjutas för 2021 för att nå upp till de ca 3,0 miljoner kr som dagvattenbortledningen kostat VA-verksamheten. År 2019 och 2020 gick VA med överskott. Verksamheten hade kunnat gått med ytterligare överskott som hade kunnat överföras till VA-fonden om den erhållit skattefinansierat bidrag motsvarande dagvattenkostnaden enligt *Tabell 4* nedan. I praktiken har dagvattenkostnaden finansierats med för höga avgifter för kunderna som har vatten och spillvatten. Ytterligare information om denna beräkning finns i avsnitt 6.2.

Tabell 4 Uppskattad dagvattenkostnad uppdelad på Df och Dg (tkr per år)

Tusental kronor per år	2021	2020	2019
Verksamhetens dagvattenkostnad (12% av tot.)	2 990	2 767	2 467
Skattefinansierat underskott	- 1 523	0	0
Resterande behov av skattefinansierat bidrag	1 467	2 767	2 467

För 2022 och 2023 saknar AFRY underlag, men här beskriven princip gäller även dessa år, eftersom taxan inte medger uttag av avgifter för dagvattentjänster.

I avsnitt 7 beskrivs arbetsprocessen för att ta fram dagvattenkostnaden och fördelningen mellan Df/Dg mer specifikt för Ånge, för att användas i framtida taxor på sikt.

Enligt årsberättelserna så fonderas eventuella överuttag i VA-verksamheten till en fond för ett nytt reningsverk, alltså ändamålet spillvatten. För att säkerställa att överuttaget sker från enbart kunder som har tjänsten spillvatten, måste VA-verksamhetens kostnader delas upp på samtliga fyra vattentjänster V, S, Df och Dg, och därefter behöver avgiftsuttaget för respektive tjänst anpassas så att intäkter för V motsvarar kostnaderna för att tillhandahålla V medan avgiftsuttaget för S anpassas så att planerat överuttag inkluderas. Anpassning av avgiftsuttaget mellan V och S bör göras på kort sikt, d.v.s. i nästa taxa.

2.2.2 Steg 2 – Revideringsåtgärder som genomförs på längre sikt

Den viktigaste åtgärden som behöver göras i det längre perspektivet är att ta fram en dagvattentaxa som grundar sig på väl underbyggda underlag som:

- Verksamhetsområden för Df och Dg
- Inventerade dagvattenytor
- Kostnader, specifika för Ånge, för bortledning av dagvatten och fördelning mellan tjänsterna Df och Dg baserat på de inventerade ytorna
- Kostnader, specifika för Ånge, för bortledning av dagvatten Dg och fördelning mellan olika väghållare (Ex. kommunen, trafikverket, vägföreningar) samt fastighetsägare som har nytta av tjänsten Dg, d.v.s. att dagvatten leds bort från gator via allmän VA i orten där deras fastighet ligger.

Rapport

Utöver detta rekommenderas Ånge att se över anläggningsavgiften och överväga att införa en tomtYTEavgift som komponent i anläggningsavgiften.

I avsnitt 7 beskrivs arbetsprocessen i sin helhet för revideringsarbete av VA-taxan.

3 Genomgång av gällande verksamhetsområden med beslut

3.1 Nulägesbeskrivning

Verksamhetsområden för vatten och avlopp (VA) finns för orterna Alby, Boltjärn, Borgsjöbyn, Erikslund, Fränsta, Hallsta, HaverövalLEN, Hjältan, Kölsillre, Ljungaverk, Munkbysjön, Ovansjö, Parteboda, Sillre södra, Säter, Torpshammar, Ånge, Önsta, Östvall, Östby och Överturingen. Område för dagvattentjänsterna Df och Dg är inte specificerade idag. Enligt definition i LAV §2 utgör dag- och dräneringsvatten en form av avloppsvatten.

I Hjältan, Kölsillre, Parteboda, Torpshammar, Östvall, Östby och Överturingen ligger en del av VA-verksamhetsområdet inom skyddsområde för en grundvattentäkt. För den del av den berörda bebyggelsen som ligger väl samlad är det olämpligt att låta dagvattnet infiltrera ner i grundvattnet, eftersom smutsigt dagvatten kan riskera att förorena dricksvattentäkten. För denna bebyggelse bedöms behovet av en allmän dagvattenanläggning vara uppfyllt.

Dagvattensituationen behöver utredas närmare för övrig bebyggelse i Erikslund, Sillre södra och Ljungaverk som är samlad men ligger utanför vattenskyddsområdet, i syfte att identifiera bebyggelse som har behov av allmänna dagvattentjänster. Det vill säga bebyggelse med behov i ett större sammanhang och svårigheter att ta hand om allt dagvatten på den egna fastigheten.

Bebyggelsen i övriga VA-verksamhetsområden är belägna på relativt stort avstånd från vattentäkter och berörs inte av vattenskyddsområden. Dagvattensituationen behöver utredas närmare för den bebyggelsen, i syfte att identifiera bebyggelse som har behov av allmänna dagvattentjänster. Det vill säga bebyggelse med behov i ett större sammanhang och svårigheter att ta hand om allt dagvatten på den egna fastigheten.

3.2 Sammanfattning revideringsbehov verksamhetsområden

Behovet av allmänna dagvattentjänster enligt LAV §6 och möjligheten för huvudmannen att kunna tillhandahålla dagvattentjänster inom hela de nuvarande VA-verksamhetsområdena behöver kartläggas. Om inte allmänna dagvattentjänster behövs eller kan tillhandahållas inom hela nuvarande VA-verksamhetsområde, bör separata områden för spillvattentjänster respektive dagvattentjänster inrättas.

Vid en framtida översyn av VA-verksamhetsområdena bör också behovet att ingå i verksamhetsområde bedömas för fastigheter med vatten- eller spillvattentjänst genom avtal "anslutning utanför verksamhetsområde". Behovet av allmänna VA-tjänster enligt LAV § 6 bör samtidigt undersökas och övervägas för fastigheter som ligger belägna nära intill nuvarande VA-verksamhetsområde.

Rapport

4 Genomgång av gällande ABVA

Ånges ABVA som gäller från 1997 följer Svenskt Vattens förslag i väsentliga delar till utformning och text. En uppdatering till nuvarande normalförslag är dock önskvärt. Svenskt vatten arbetar nu med ett uppdaterat normalförslag.

5 Jämförelse av taxenivån med andra kommuner i Norrland

Svenskt Vatten samlar årligen in statistik från kommunerna om deras taxor. Kommunerna matar själva in uppgifterna i ett formulär som kallas VASS. Bland annat insamlas uppgifter om både anläggningsavgift och brukningsavgift för två slags typhus, A som är ett enfamiljshus och B som är ett flerfamiljshus med 15 lägenheter. I det här avsnittet har stapeldiagram tagits fram, vilka illustrerar avgifterna för de två typhusen i Norrland. Medelvärden i Sverige respektive medianvärdet i Norrland syns i form av blå staplar. Ånges stapel är grön. Samtliga typhusfastigheter har tomtyta på 800 m² och försörjs med alla fyra VA-tjänsterna (V, S, Df och Dg). Avgifterna redovisas med moms inkluderad.

5.1 Anläggningsavgift vid nyanslutning

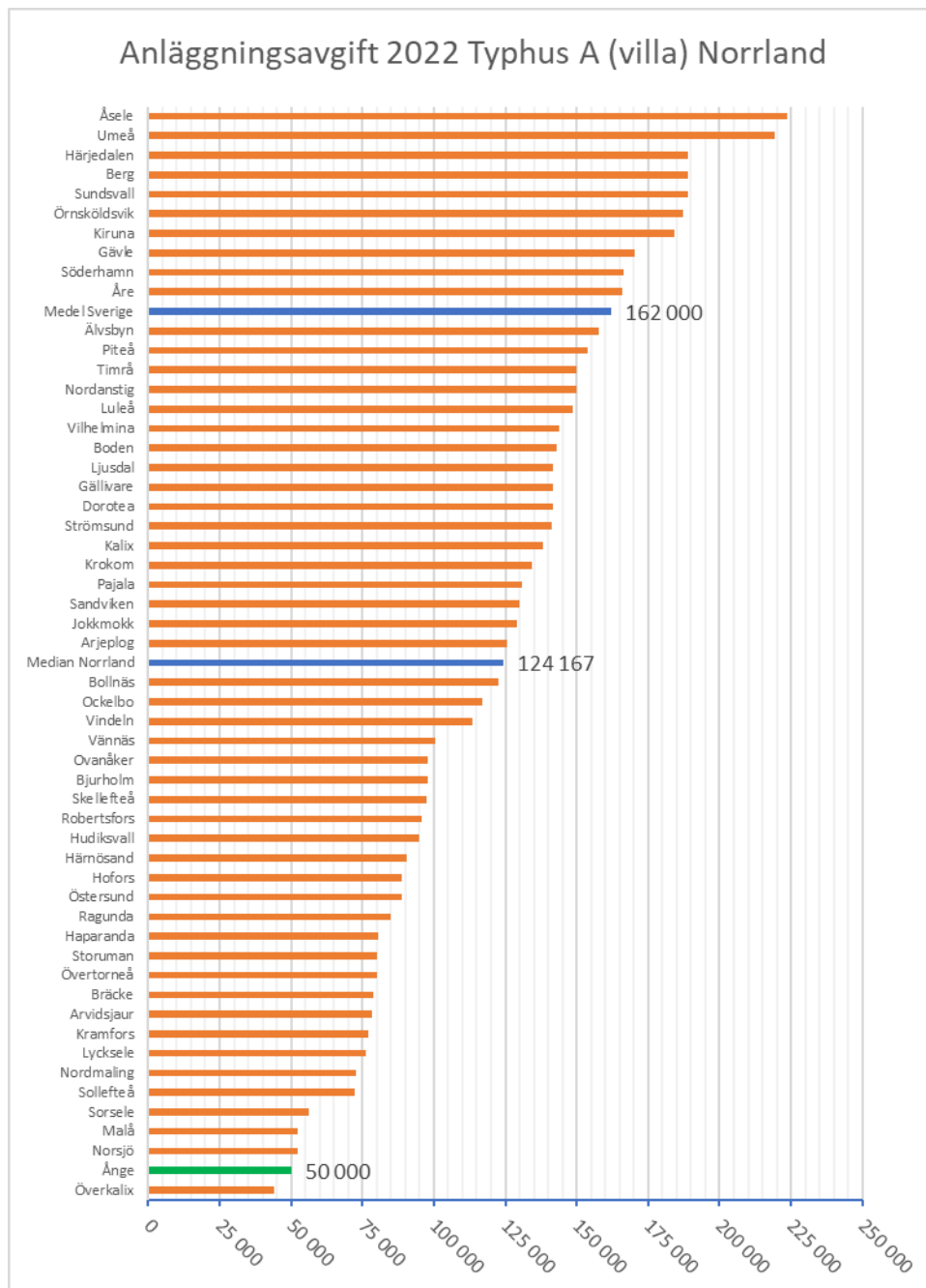
5.1.1 Anläggningsavgift 2022 för typhus A och B

I Figur 1 visas anläggningsavgiften för att ansluta en villafastighet (typhus A) i Norrland 2022 i form av ett diagram. Av diagrammet framgår att Ånges anläggningsavgift 2022 för att ansluta en villafastighet var näst lägst i Norrland. Den var ca 74 000 kronor lägre än medianvärdet i Norrland. Endast en kommun, Överkalix, har en lägre avgift än Ånge.

Rapport

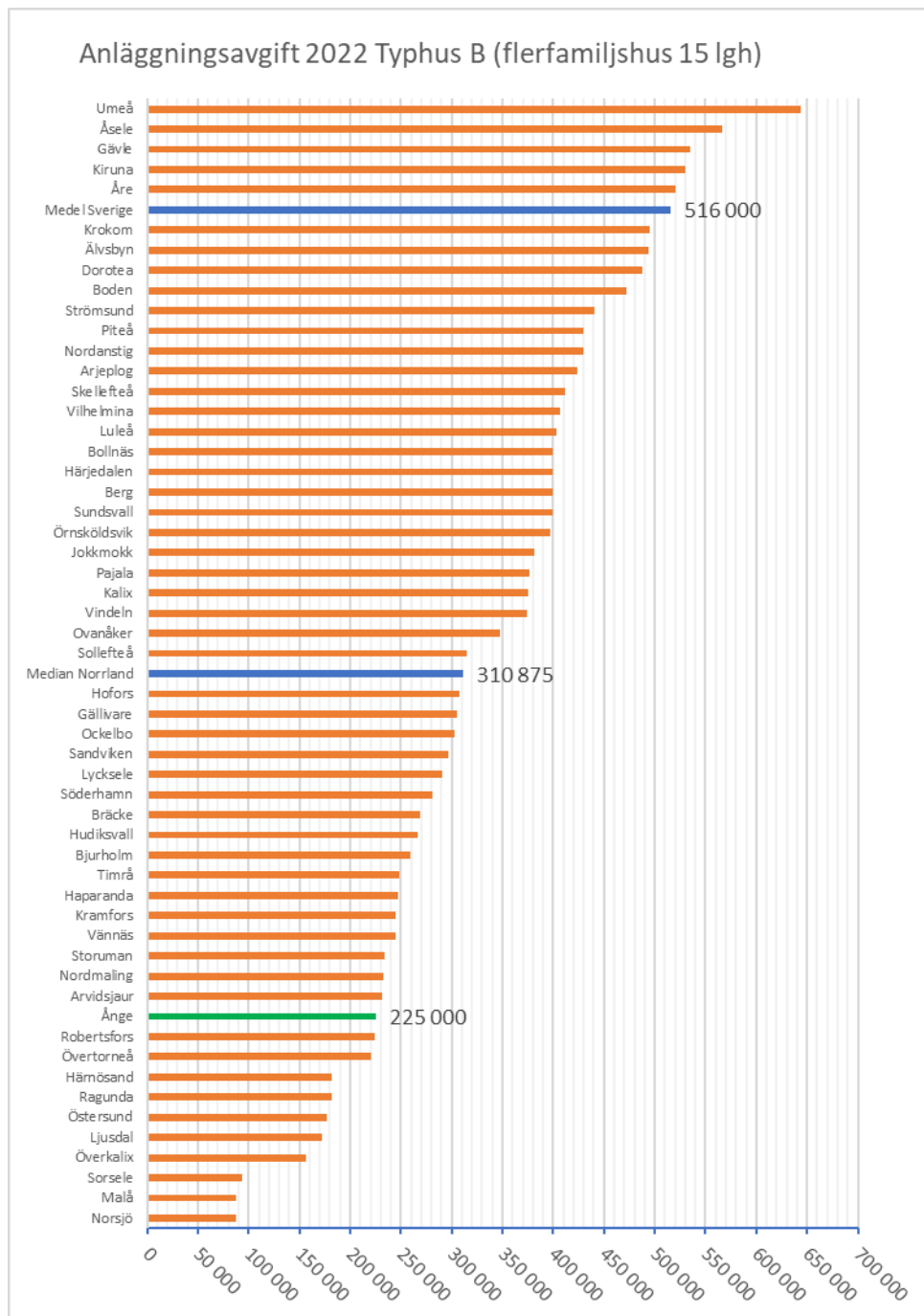
Figur 1 Anläggningsavgift för en villafastighet (typhus A).

Typhus B är en fastighet där det finns ett flerfamiljshus med 15 lägenheter. Fastigheten har samtliga fyra vattentjänster och tomtytan är 800 m². Anläggningsavgiften för att ansluta en sådan fastighet framgår i diagrammet i Figur 2.

Rapport

Figur 2 Anläggningsavgift för att ansluta en fastighet med ett flerfamiljshus (typhus B).

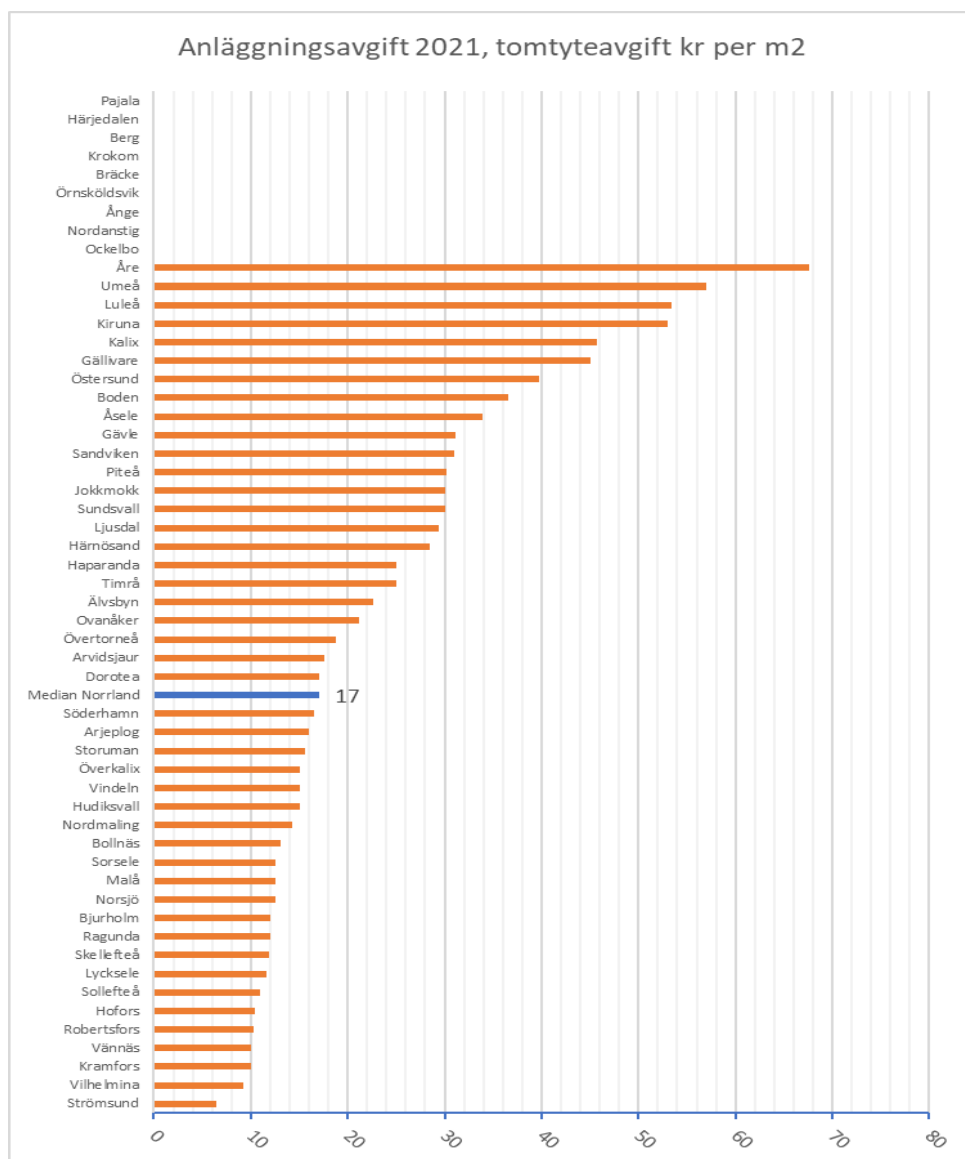
Av diagrammet ovan framgår att Ånges anläggningsavgift 2022 för typhus B var ca 85 000 kronor lägre än medianvärdet i Norrland. Endast tio kommuner har lägre avgift än Ånge.

Rapport

5.1.2 Tomtyteavgift i anläggningsavgiften 2021

Ånge har valt att inte ha med komponenten tomtyteavgift i anläggningsavgiften i nuvarande taxa. Som underlag inför en diskussion om att överväga att införa den komponenten i en framtida taxa i Ånge, finns nedan ett diagram (se Figur 3) som visar vilka kommuner i Norrland som har en sådan komponent i anläggningsavgiften och nivån 2021, samt vilka åtta andra kommuner än Ånge i Norrland, vilka antingen inte har den avgiften i sin taxa eller inte har rapporterat den till Svenskt Vatten, som insamlar och sammanställer dessa data från kommunerna, s.k. VASS-statistik. Statistiken för just denna komponent avser 2021, eftersom den statistiken inte har insamlats för 2022.

Figur 3 Tomtyteavgift i anläggningsavgiften 2021

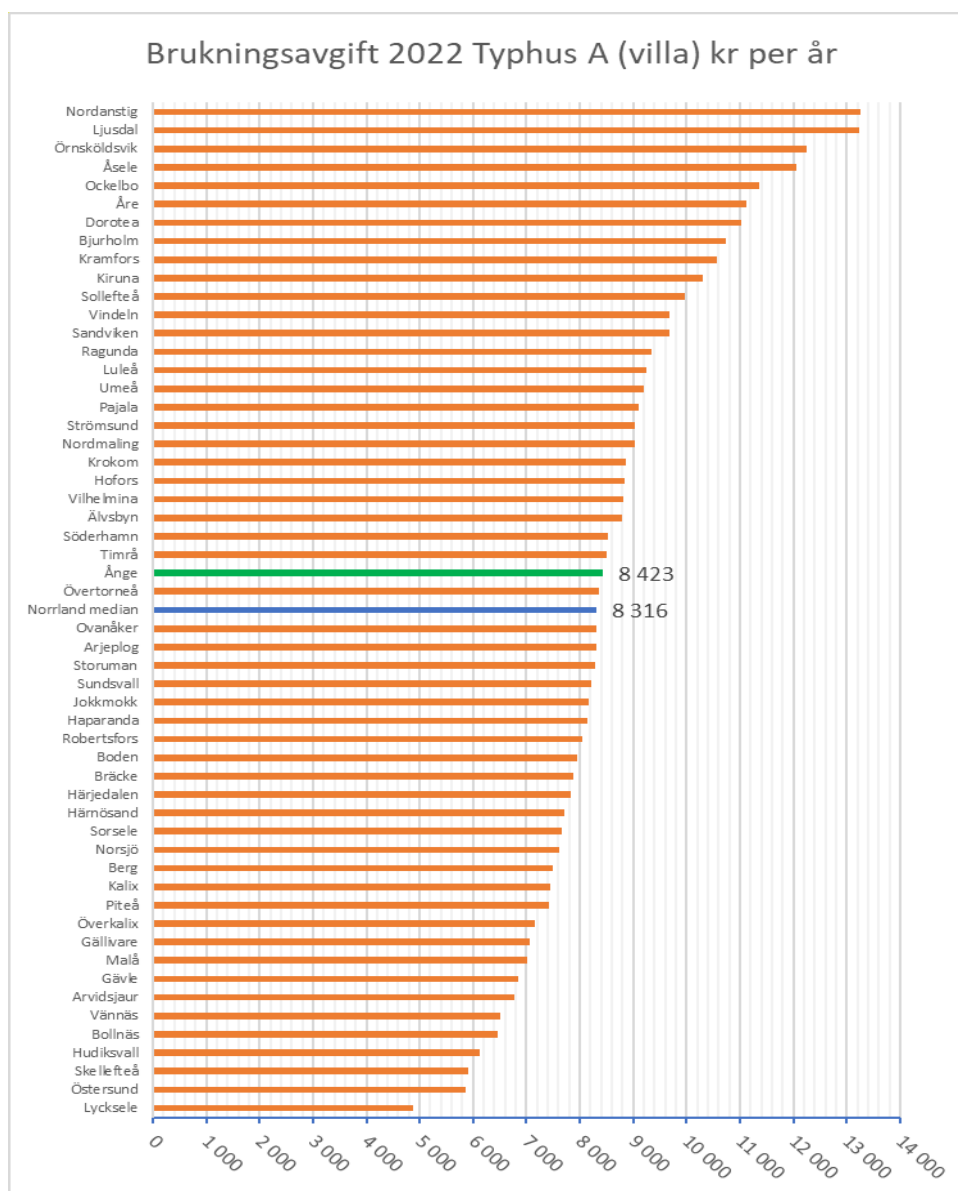

Rapport

5.2 Brukningsavgift 2022 för typhus A och B

Typhus A är ett enfamiljshus som har samtliga fyra vattentjänster, förbrukar 150 m³ vatten per år och tomtytan är 800 m². I diagrammet nedan (Figur 4) visas årlig brukningsavgift för detta typhus i olika kommuner i Norrland. Det framgår av diagrammet att Ånges brukningsavgift för villor ligger nära medianvärdet i Norrland.

Figur 4 Brukningsavgift för typhus A (villa), kronor per år.

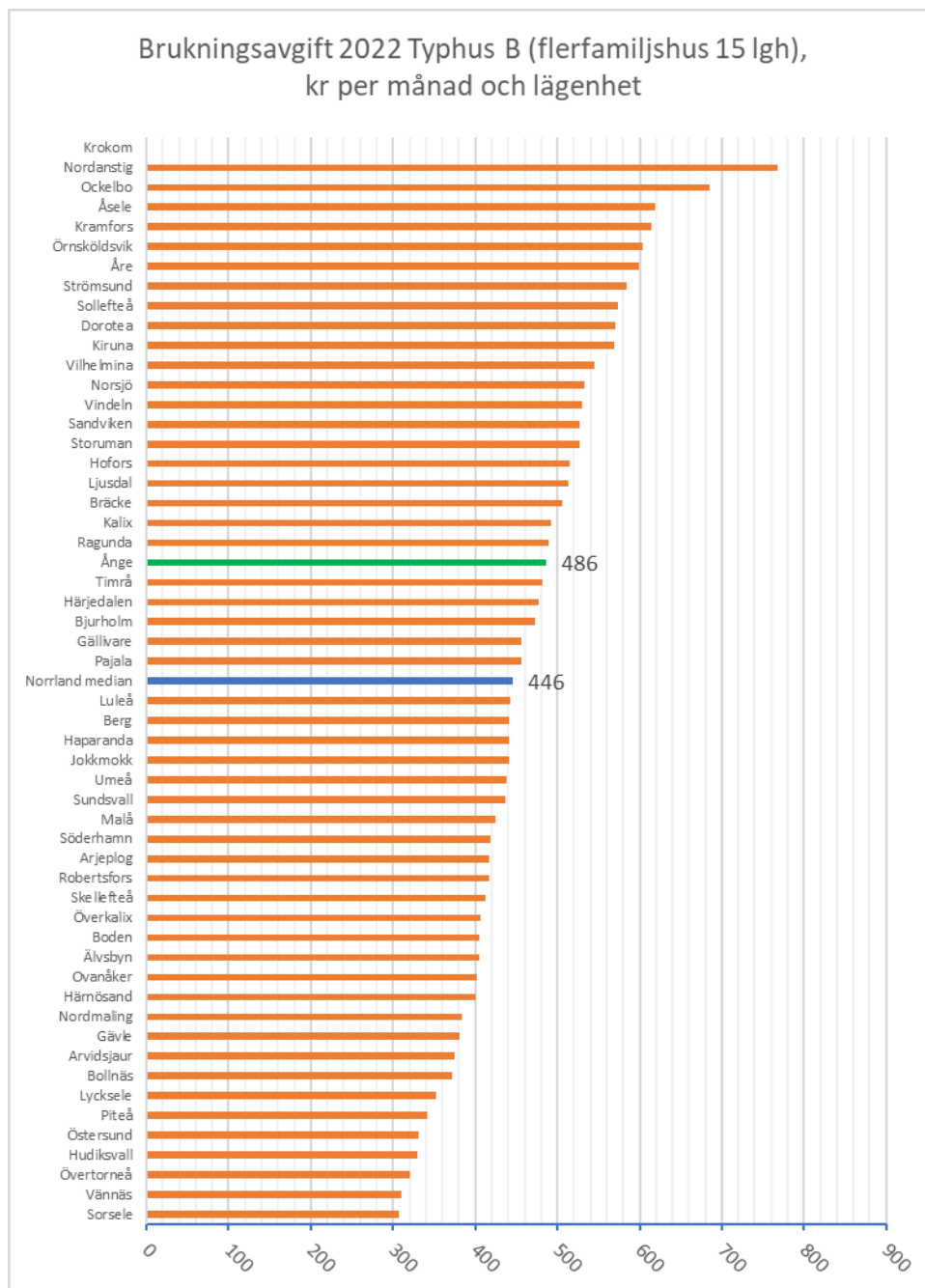

Typhus B är en fastighet där det finns ett flerbiljshus med 15 lägenheter. Fastigheten har samtliga fyra vattentjänster, förbrukar 2 000 m³ vatten per år och tomtytan är 800 m². I

Rapport

diagrammet i Figur 5 visas brukningsavgiften per lägenhet och månad för detta flerfamiljshus (typhus B) i olika kommuner i Norrland. Det framgår av diagrammet att Ånges brukningsavgift för flerfamiljshuset typhus B ligger nära medianvärdet i Norrland.

Figur 5 Brukningsavgift per lägenhet och månad för en fastighet med ett flerfamiljshus (typhus B).

Rapport

6 Analys av underlag om VA-ekonomi

I detta avsnitt redovisas först en sammanställning av uppgifter från kommunens årsberättelse för VA-verksamheten och därefter en uppskattning av verksamhetens dagvattenkostnader beräknade som 12% av hela VA-verksamhetens årskostnad. Sist finns en diskussion om komponenten tomtYTEavgiften i anläggningsavgiften.

6.1 Förvaltningsberättelser

I Tabell 5 nedan finns en sammanställning av uppgifter från kommunens årsberättelser för VA-verksamheten. Verksamhetens totala kostnader redovisas inte direkt i resultaträkningen, utan är där uppdelad på fem olika delar (verksamhetens kostnader, fördelade gemensamma kostnader, fördelade centrala kostnader, avskrivningar och finansiella kostnader). AFRY har summerat dessa fem delkostnader för att komma fram till verksamhetens totala kostnad, vilken redovisas i tabellen nedan.

Tabell 5 Ekonomidata för VA-verksamheten (Källa: Förvaltningsberättelse 2021)

Tusental kronor per år	2021	2020	2019
Verksamhetens totala intäkter	23 391	23 191	22 336
Verksamhetens totala kostnader	- 24 914	- 23 059	- 20 560
Överskott överfört till fond för nytt reningsverk	0	-132	-1 776
Årets resultat	- 1 523	0	0

Not 6			
Resultat 2019	0		
Resultat 2020	0		
Resultat 2021	-1 523		
Överuttag/underskott	-1 523		
2018-års fondering till nytt reningsverk	-4 099		
2019-års fondering till nytt reningsverk	-1 776		
2020-års fondering till nytt reningsverk	-132		
S:a fonderat	-6 007		

År 2018 t.o.m. 2020 erhöles överskott i VA-verksamheten, vilka överfördes till en fond för ett nytt reningsverk, alltså för ändamålet spillvatten. År 2021 erhöles ett underskott på 1 523 tkr, det täcktes via kommunens skattefinansierade budget, inte uttag ur VA-fonden, vilket är rätt. Fonden rördes inte, värdet var fortfarande 6 007 tkr vid utgången av 2021.

6.2 Uppskattning av verksamhetens dagvattenkostnad

AFRY föreslår att inledningsvis, tills dess noggrannare beräkning av dagvattenkostnaden utförts, använda antagandet att 12% av VA-verksamhetens totala kostnader är dagvattenkostnader. Det motsvarar mediankostnadsandelen för de 27 kommuner som studerades i SVU-rapporten Regnpengen (SVU 2017-17, tabell 6.4 i den rapporten). För att fördela den kostnaden mellan Df och Dg föreslås, på liknande sätt, att inledningsvis

Rapport

använda en schablonfördelningen Df 73%/Dg 27%, vilken baseras på AFRYs kunskaper om kommuner där dagvattenytor har kartlagts. Utifrån detta resonemang föreslår AFRY att den totala dagvattenkostnaden år 2021 uppskattas till ca 3,0 miljoner kronor per år, varav Df ca 2,2 miljoner och Dg ca 0,8 miljoner kronor per år, se Tabell 6 nedan.

Tabell 6 Uppskattad dagvattenkostnad uppdelad på Df och Dg (tkr per år)

Tusental kronor per år	2021	2020	2019
Verksamhetens totala kostnader	24 914	23 059	20 560
Verksamhetens dagvattenkostnad (12% av tot.)	2 990	2 767	2 467
Kostnad för Df (73% av tot. dagv. kostnad)	2 183	2 020	1 801
Kostnad för Dg (27% av tot. dagv. kostnad)	807	747	666

6.3 Tomtyteavgift i framtida anläggningsavgift?

Ånge har valt att inte ha med komponenten tomtyteavgift i anläggningsavgiften i nuvarande taxa, men de flesta andra kommuner i Sverige har följt vad Svenskt Vatten rekommenderar i normalförslaget P120 och då ingår en sådan komponent. Det kan vara värt att Ånge överväger möjligheten införa en sådan komponent i en framtida anläggningstaxa. Det skulle innebära att intäkterna från anläggningsavgifter i högre grad än idag skulle täcka huvudmannens kostnaderna för att ansluta nya fastigheter och bygga ut ledningsnät i exploateringsområden.

I Svenskt Vattens publikation P120 förklaras komponenten tomtyteavgift på följande sätt (vi har kursiverat) :

Tomtyteavgiften speglar både kostnad och nytta. Huvudmannens kostnader ökar med ökande tomtstorlek och tomtyteavgiften är en avgift som ska spegla huvudmannens varierande kostnad att bygga ut det lokala nätet där tomternas storlek varierar. Ju större tomterna är, generellt sett, desto längre ledningsdragnings förbi. Det totala distributionsnätet blir längre i ett område där tomterna är stora än. Med det nya normalförslaget i denna publikation har dock grunden för uttaget av avgifterna för Dagvatten fastighet och Dagvatten gata förändrats. Dessa tas inte ut genom Bostadsenhetsavgift (tidigare kallad lägenhetsavgift) utan genom tomtyteavgiften. Fastighetens yta speglar både nyttan av omhändertagande av dagvatten från fastigheten (Dagvatten fastighet) och nyttan av infrastruktur för bortledning av dagvatten från lokalgator (fastighetsägarnas andel av Dagvatten gata). Bostadsfastigheters nytta av vattentjänster anses öka proportionellt med fastighetens storlek upp till en viss gräns. För att skillnaden inte skall bli alltför stor mellan fastigheter med liten respektive stor tomtstorlek finns det därför begränsningsregler för tomtyteavgiften. Den får inte överstiga summan av de övriga avgifterna (servisavgift, förbindelsepunktsavgift och bostadsenhetsavgift). Det har bestämts i högsta domstolen att en tomtyteavgift inte får påverka det totala avgiftsuttaget för mycket då tomtyteavgiften till stor del är en kostnadsparameter. Med för stor tonvikt på tomtyteavgiften frångås nyttoprincipen på ett sätt som inte är acceptabelt. (RegR dom från 1979, mål 3521-197849).

Rapport

7 Arbetsprocess för revidering av VA-taxan

Att genomföra förändringar i VA-taxans konstruktion är något man normalt inte behöver göra så ofta och är dessutom ett tids- och resurskrävande arbete. Därför är det viktigt när man väl tar tag i arbetet redan i det inledande skedet sätter upp tydligt mål och syfte med arbetet samt identifierar och tidsbestämmer aktiviteter som ska utföras. I nedanstående tabell redovisas på en översiktlig nivå en stegvis process som fångar de flesta aktiviteter som kan komma att behöva genomföras i ett större revideringsarbete. Beroende på nuvarande taxans utseende och ambitionsnivå i arbetet så kan varje steg vara mer eller mindre omfattande.

Tabell 5: Sammanställning av faser och uppgifter för revidering av VA-taxa

Fas	Steg	Uppgift	Beskrivning
Förberedelse/Planering	I	Nulägesbeskrivning	Nuvarande VA-taxa ABVA Verksamhetsområden Ekonomisk redovisning
	II	Identifiera åtgärdsbehov	Kortsiktiga och långsiktiga revideringsbehov
	III	Projektbeskrivning	Baserat på nuläget och åtgärdsbehov fastställs <ul style="list-style-type: none"> • Målsättning och ambition • Projektorganisation • Aktiviteter och beslutspunkter • Tidplan
Genomförande		Projektstart	
	1	Kunskapslyft	Grundläggande utbildning i VA-taxa för projektdeltagare mfl.
	2	Underlagsinsamling	Utifrån behov bestäms vilka underlag som ska samlas in
	3	Taxeberäkningar	Scenarion bestäms och körs i testmiljö
	4	Konsekvensanalys	Utfall av taxeberäkningar analyseras och rekommenderad konstruktion tas fram
	5	Beslut om ny taxekonstruktion	Förankring och beslut i KF
	6	Implementering	Revidera konstruktion och avgiftsunderlag i systemet och skicka ut första fakturan
	7	Uppföljning	Återkoppla resultat av första fakturauteskicket och ev. justera
	Projektslut		

7.1 Beskrivning av genomförandefaserna

7.1.1 Fas - Förberedelse/Planering

Steg I och II

Dessa två steg utgörs av en genomlysning av nuvarande taxa och andra styrande dokument. Genomlysningen identifierar olika revideringsbehov som ska ligga till input till det fortsatta arbetet.

Steg III

Utifrån resultatet i taxegenomlysningen upprättas en projektbeskrivning med innehåll av:

- Målsättning och syfte
- Projektorganisation

Rapport

- Aktiviteter, beslutspunkter, kommunikationsplan
- Tidplan

7.1.2 Fas - Genomförande

Steg 1, Kunskapslyft

Arbetet kommer underlättas om alla som ska arbeta inom projektet har en grundkompetens i ämnet. Därför är det lämpligt att inleda arbetet med en kortare utbildningsinsats i VA-taxans grundläggande principer.

Steg 2, Underlagsinsamling

Detta steg är det mest tidskrävande arbetet. Här genomförs alla aktiviteter för att samla in underlag som senare ska ligga till grund för taxeberäkningar.

Generella underlag

- Kostnadsfördelning mellan vattentjänsterna Spillvatten och Vatten
- Kontroll av debiteringssystemets förmåga bygga testmiljö, export av data, samt erforderliga inmatningsfält finns för avsedd taxa
- Genomgång och uppstädning av befintligt kundregister
- Bostadsenheter och BTA inventeras

Underlag för dagvattentaxa

- Definiera VA-huvudmannens allmänna dagvattenanläggning Ledningar, brunnar, diken, dammar, etc.
- Inventera och dokumentera dagvattenytor för Df och Dg, närmare bestämt tomtytor för Df (inkl. Dg fastigheter) samt hårdgjord yta av gator som avleds till allmän VA.
- Upprätta förslag till gränser för verksamhetsområde för Df och Dg
- Definiera kostnader för bortledning av dagvatten.

Steg 3 – Taxeberäkningar

När samtliga underlag är framtagna genomförs beräkningar av taxan i en testmiljö där resultaten dokumenteras utifrån olika scenarion.

Steg 4 – Konsekvensanalys

Resultaten från de olika taxeberäkningarna jämförs och förslag till beslut formuleras. Även en omvärldsanalys av andra kommuners VA-taxor tas fram som jämförelse.

Steg 5 – Beslut om ny taxekonstruktion

Inför att taxan ska gå upp till beslut i KF måste taxan förankras i organisationen och beslutande instanser. En separat aktivitetsplan arbetas fram för detta.

Steg 6 – Implementering

Rapport

När taxa är antagen i KF arbetas den nya taxan in debiteringssystemet och en testfakturerings genomförs och granskas. Efter eventuella justeringar skickas första fakturan ut till kund.

Det är viktigt att informera kunderna om förändringarna i taxan innan fakturering påbörjas samt att information och FAQ på hemsidor etc. är uppdaterade. Även personal inom kundtjänst måste vara insatt i taxeförändringarna så att frågor från kunder kan bemötas på ett bra sätt.

Steg 7 - Uppföljning

Efter att första fakturan skickats ut utvärderas resultatet. Åtgärda eventuella problem.